

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus hülgetoodetega kauplemise kohta”**

KOM(2008) 469 lõplik – 2008/0160 (COD)

(2009/C 218/12)

25. septembril 2008 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 251 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

*„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus hülgetoodetega kauplemise kohta”*

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 28. jaanuaril 2009. Raportöör oli Pedro NARRO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 451. istungjärgul 25–26. veebruaril (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 95, vastu hääletas 59, erapooletuks jäi 30.

## 1. Järeldused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab heameelt Euroopa Komisjoni algatuse üle tagada hülgetoodetega kauplemise ühtlustatud reguleerimine. Praegune olukord selles valdkonnas ei ole jätkusuutlik ning tuleb püüda jõuda märkimisväärsete muutusteni rahvusvahelisel tasandil.

1.2 Kuna EÜ asutamislepinguga ei sätestata konkreetset õiguslikku alust loomade heaolu küsimustega tegelemiseks, leiab komitee, et asutamislepingu artikkel 95, mis puudutab siseturu kyllustumist, on õige valik, mille alusel võtta õiguslikke meetmeid kõnealuses valdkonnas. Ühenduse kohtupraktika kinnitab selle otsuse õiguspärasust.

1.3 Komitee teeb ettepaneku lükata erandite süsteemi rakendamise edasi ning soovib komisjonil esitada 2012. aastal hülgejahti reguleerivate õigusaktide kohta üksikasjaliku eduaruande, mille alusel otsustatakse võimalike erandite üle alates 2012. aastast.

1.4 Uue süsteemi rakendamise esimesel kolmel aastal tuleks uut keeldu kohaldada täielikult, ainuke erand tuleks teha inuitide kogukondades elatuseks kütitud hüljeste jahile.

1.5 Et tagada kavandatavas õigusaktis esitatud meetmete teostatavus, on hädavajalik, et komisjon saaks välja töötada tõhusad järelevalvesüsteemid. Erandit taotleval riikil ei saa hallata järelevalvet üksinda. Komisjon peab tagama, et asjaomaseid õiguslikke sätteid kohaldatakse kõnealuses valdkonnas nõuetekohaselt.

1.6 Komitee kutsub komisjoni üles teostama uuringuid mõju kohta, mis kliimamuutustel võib olla liikide säilimisele.

## 2. Sissejuhatus

2.1 Loivaliste hulka kuulub 33 hülge-, merilõvi-, merikaru-, lonthülge- ja morsaliiki. Nad on eri suurusega imetajad, kes tulevad kokku suurte hulkadena, et paljuneda kas maal või jään.

2.2 Kuigi keskkonnaorganisatsioonid<sup>(1)</sup> on hakanud hoiatama, et hüljeste populatsioon väheneb järsult, mida muude tegurite hulgas põhjustavad kliimamuutused, jahimeeste organisatsioonid ja hüljeste paljunemispikadega riikide valitsused, kes eitavad ohtu liigi säilimisele ja kelle sõnul võib küttida umbes 15 miljonit hüljest. Viimastel aastatel on hüljeste teemaline arutelu keskendunud loomade heaolule, jättes liigi kaitse küsimused tahapoole. ELis on hüljeste kaitse reguleeritud eraldi õigusaktidega<sup>(2)</sup>.

2.3 Kaubanduslikel eesmärkidel toimuvat hülgejahti praktiseeritakse Kanadas, Gröönimaal, Namiibias, Norras ja Venemaal. Kõik need riigid on kehtestanud erinevaid seadusi hülgeküttimise reguleerimiseks. Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) on tunnistanud, et puuduvad usaldusväärsed andmed hüljeste populatsioonide ja igal aastal tapetavate isendite arvu kohta. Riiklike ametiasutuste andmete kohaselt on hülgeküttimine kõige suurem Kanadas, kus tapetakse igal aastal umbes

<sup>(1)</sup> IFAWi (International Fund for Animal Welfare) tehniline ülevaade 2008/01.

<sup>(2)</sup> 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43.

300 000 looma. Kanada valitsuse andmete kohaselt <sup>(1)</sup> küüti 2008. aastal 275 000 hüljest ja väljastati 17 000 jahiluba. Kanadast tükk maad tagapool on Gröönimaa <sup>(2)</sup> ja Namiibia <sup>(3)</sup>, kus aastast tapetakse vastavalt 160 000 ja 80 000 hüljest.

2.4 Hülgeid tapetakse ja nülitakse kahes Euroopa Liidu riigis: Soomes ja Rootsis. Hülgetooteid toodetakse Ühendkuningriigis (Šotimaal). Ühenduse territooriumil ei tehta seda kaubanduslikel eesmärkidel, nagu Norras ja Kanadas, vaid sel on kaks eesmärki: vaba aja veetmine ja kalu söövate populatsioonide kontrolli all hoidmine.

2.5 Hülgeid tapetakse selleks, et valmistada nende nahast mantleid ja rasvast õli, kasutada liha loomasöödana ja toota genitaalidest – mida eriti hinnatakse Aasias – afrodisiakume.

2.6 Hüljeste tapmiseks on eri viise. Kõige tavalisemad hüljeste tapmise vahendid on püssid ja hakapikid (kövera haamripeaga riist). Viimast peavad teadlased hoolimata selle suhteliselt primitiivsest ja tahumata välimusest kõige tõhusamaks vahendiks hüljeste uimaseks löömisel ja tapmisel.

2.7 2007. aastal avaldatud teaduslikus arvamuses <sup>(4)</sup> märkis Euroopa Toiduohutusamet, et hülgeid saab tappa kiiresti ja tõhusalt, põhjustamata neile asjatut valu või vaeva. Samas tunnistatakse arvamuses, et praktikas ei toimu tapmine alati humansest ja tõhusalt. Riikide erinevate seadustega reguleeritakse hakapiki suurust ja kasutusviise ning tulirelvade kaliibrit ja laskemoona kiirust.

### 3. Komisjoni dokumendi põhisisu

3.1 26. septembril 2006 võttis Euroopa Parlament vastu deklaratsiooni <sup>(5)</sup>, milles nõuti, et Euroopa Komisjon reguleeriks kahte liiki hüljestest – grööni ja põishüljestest – saadavate toodete importi, eksporti ja nendega kauplemist. Samuti nõuti deklaratsioonis, et eraldi arvestataks inuittide traditsioonilise hülgejahiga.

3.2 Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee võttis vastu soovituselise hülgejahi kohta, kutsudes hülgejahiga tegelevaid liikmesriike üles keelama kõik julmad jahipidamismeetodid, mis ei garanteeri loomade silmapilkset surma.

3.3 Viimastel aastatel on Belgia, Madalmaad ja Sloveenia vastu võtnud riiklikud seadused, millega on keelustatud hülgetoote tootmine ja nende turuleviimine. Teised ELi riigid on samuti otsustanud kõnealust valdkonda reguleerida ning praegu koostatakse vastavaid õigusakte.

3.4 2007. aasta algul konsulteeris Euroopa Komisjon sidusrühmadega ning konsultatsioon päädis Euroopa Toiduohutusameti esitatud teadusliku arvamusega <sup>(6)</sup>. 2008. aasta aprillis avaldas Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat uurimuse hülgeleikidest saadud toodete keelustamise võimaliku mõju kohta.

3.5 23. juulil 2008 avaldas Euroopa Komisjon hülgetoodetega kauplemist käsitleva määruse ettepaneku <sup>(7)</sup>. Õiguslik alus on Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklid 95 ja 133. Artikkel 95 puudutab siseturu killustumist ning artikkel 133 keskendub ühisele kaubanduspoliitikale. Kriteeriumid artiklis 95 sätestatud õigusliku aluse kohaldamiseks tulenevad Euroopa Kohtu praktikast.

3.6 Euroopa Komisjoni kavandatava määrusega keelatakse hülgetoode turuleviimine, ühendusse importimine, ühendusest eksportimine ja transiidina läbi ühenduse vedamine. Samuti luuakse määrusega erandite süsteem, mis lubab teha erandeid üldisest reeglist, kui on tagatud määruses kehtestatud loomade heaolu tingimused <sup>(8)</sup>. Nende tingimuste eesmärk on tagada, et hüljeste tapmisel ja nülgimisel ei põhjustataks neile asjatut valu, vaeva ja muid kannatusi.

3.7 Euroopa Komisjon teeb automaatse erandi inuittide kogukondades elatuseks kütitud hüljeste traditsioonilisele jahile. Rakendusaktidega sätestatakse vajalikud meetmed hülgetoode päritolu tõendamiseks.

3.8 Iga vie aasta tagant saadavad liikmesriigid komisjonile aruande, kirjeldades lühidalt käesoleva määruse jõustamiseks võetud meetmeid.

### 4. Üldised märkused

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab heameelt Euroopa Komisjoni algatuse üle tagada hülgejahi meetodite ja hülgetoode turuleviimise ühtlustatud reguleerimine.

<sup>(1)</sup> Seals and Sealing in Canada, Facts about Seals, 2008.

<sup>(2)</sup> Gröönimaa kohalik valitsus, 2006.

<sup>(3)</sup> Euroopa Toiduohutusameti arvamus hüljeste tapmise ja nülgimise loomade heaolu aspekti kohta, detsember 2007.

<sup>(4)</sup> Euroopa Toiduohutusameti 6. detsembri 2007. aasta teaduslik arvamus, EFSA Journal (2007) 610, lk 1–122.

<sup>(5)</sup> Euroopa Parlamendi deklaratsioon 38/2006.

<sup>(6)</sup> Euroopa Toiduohutusameti 6. detsembri 2007. aasta teaduslik arvamus, EFSA Journal (2007) 610, lk 1–122.

<sup>(7)</sup> KOM(2008) 469 lõplik.

<sup>(8)</sup> Määruse eelnõu artikli 4 lõige 1.

4.2 Määruse eelnõus keskendutakse loomade heaolule ega käsitleta liikide säilimise küsimust. Euroopa keskkonnaorganisatsioonid on toonitanud, et õigusakti teksti tuleb lisada liikide kaitse aspektid. Samas on ELil tugevad õigusaktid liikide kaitse valdkonnas ning eraldi meetmed hüljeste kaitseks, mis täiendavad määruse eelnõus esitatud meetmeid.

4.3 Loomulikult mõjutavad kliimamuutused (ja eriti polaarjää sulamine) otseselt hüljeste elu- ja paljunemistingimusi. Seetõttu kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles teostama asjakohaseid uuringuid negatiivse mõju kohta, mis kliimamuutustel võib olla hülgepopulatsioonile, ning vajadusel vaatama läbi ja võtma vastu ühenduse meetmeid hüljeste kaitse valdkonnas.

4.4 EÜ asutamislepinguga ei ole sätestatud konkreetset õiguslikku alust loomade heaolu küsimustega tegelemiseks ELi tasandil. Ent konkreetse õigusliku aluse puudumisel on EL kasutanud teisi, sama õiguspäraseid õiguslikke aluseid selle küsimuse käsitlemiseks. Antud juhul võimaldab siseturu killustumist käsitlev artikkel 95 ELil ühtlustada õigusakte loomade heaolu valdkonnas, mida on ühenduse kohtupraktikas nimetatud üldist huvi pakkuvaks teemaks. Oma arvamuses kassi- ja koeranahkade kohta<sup>(1)</sup> nõustus komitee nimetatud õigusliku alusega loomade heaolu käsitlevate õigusaktide puhul ja rõhutas, et see on kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni koostatud kaubanduseeskirjadega.

4.5 Ühenduse järelevalve puudumine kõnealuses valdkonnas, andmete puudulikkus (mida Euroopa Toiduohutusamet on ametlikult tunnistanud) ning taustaks olevad majandushuvid teevad raskeks saada selget ja moonutamata pilti väljaspool ELi toimuvast hülgejahist. Võimalikud muudatused hülgetapmisega tegelevate riikide seadustes, et viia need vastavusse ühenduse uute kriteeriumidega, ei pruugi praktikas kaasa tuua märkimisväärset tingimuste paranemist hüljeste tapmisel.

4.6 Üldine keeld, millega kaasneb edaspidi lubatavate erandite süsteem, on uuenduslik vahend, mis võib saada väärtuslikuks pretsedendiks ühenduse tulevases õigusloomes. Seega ei ole komitee ühenduse erandite süsteemile täielikult vastu, vaid kutsub üles selle rakendamist edasi lükkama, nii et määruse rakendamise esimesel kolmel aastal tuleks keeldu kohaldada täielikult, ainuke erand tuleks teha inuitide kogukondadele, kelle toimetulek sõltub hülgejahist. Erandite rakendamise edasilükkamine võimaldaks ELil võtta vajalikud tehnilised meetmed, et välja töötada üksikasjalikum ja kindlam erandite süsteem kui esialgses ettepanekus ette nähtud. Samuti lihtsustaks see järele-

valvet ja pakuks uut teavet, mille alusel hinnata võimalike erandite lubamist.

4.7 Kui 2012. aastal esitatakse ühenduse aruanne hülgejahti reguleerivatesse õigusaktidesse tehtud muutuste, praktilise rakendamise ja järelevalvemehhanismide kohta, oleks see sellest hetkest alates suureks abiks ühenduse ametiasutustele seniste edusammude hindamisel ning otsuste langetamisel erandite lubamise kohta. Niikaua, kui andmed puuduvad, peab ühendus tegema jõupingutusi kõigi asjakohaste ja vajalike andmete kogumiseks.

4.8 Komitee loodab, et komisjoni õigusakti ettepanek annab hülgejahiga tegelevatele riikidele tõelise stiimuli muuta oma seadusi ja tavasid nii, et hüljeste tapmine toimuks humansementalt. Hüljeste tapmise praegune olukord ei ole jätkusuutlik ning tuleb püüda jõuda märkimisväärsete muutusteni rahvusvahelisel tasandil, kuigi ELi pädevus kõnealuses valdkonnas on piiratud.

4.9 Komitee juhib tähelepanu vajadusele, et liikmesriigid peaksid vastu võtma vastu tõhusate, veenvate ja proportsionaalsete sanktsioonide süsteemi, et tagada uute hülgejahti reguleerivate õigusaktide piisav haare ja tõhusus. Tõhus sanktsioonide süsteem aitab tugevdada siseturgu ja kaitsta tarbijaid.

## 5. Konkreetsete märkused

5.1 Kuigi määruse eelnõus ei käsitleta hülgejahi eetilistust, leiab komitee, et on vaja kommenteerida mitmeid küsimusi, mis pidevalt selles valdkonnas esile kerkivad. Esiteks tuleb ühemõtteliselt sedastada, et hülgejahti ei saa määratleda kalastustegevusena, vaid see on imetajate jahtimine. Teiseks on küsitav väide, mille kohaselt mereressursside, konkreetsemalt tursavarude vähenemist põhjustavad hülged. Puuduvad teaduslikud uuringud, mille põhjal tõestada seda väidet, mida mõned riigid kasutavad hülgepüügi õigustamiseks. Mereökosüsteemi keerukusest tulenevalt ei saa esitada nii ühemõttelisi väiteid.

5.2 Komisjon ei erista oma ettepanekus suure- ja väikesemahulist hülgepüüki. Komisjoni selline lähenemine on õige, sest kõnealuse ettepaneku lõppeesmärk puudutab loomade heaolu. Loomade heaolu seisukohast ei saa õigustada spetsiifiliste erandite tegemist Euroopa riikidele, kus hülgepüük toimub väikeses mahus, ning see võiks kahtluse alla panna kogu ettepaneku rahvusvahelise õiguspärasuse.

<sup>(1)</sup> ELT C 168, 20.7.2007, lk 42.

5.3 Järelevalve selles valdkonnas on eriti raske ja keeruline ning seda tuleb teha äärmiselt rasketes ilmastikutingimustes. Järelevalve raames tuleb kindlaks teha tapetud loomade tegelik arv ning see, mil määral tegevus kohapeal vastab asjaomastele õigussätetele. Kui järelevalvesüsteemi haldab erandit taotlev riik üksinda, ei näi see olevat parim viis protsessi sõltumatuse tagamiseks. EL peaks looma ekspertide rühma, kes teostaks järelevalvet erandit taotlevates riikides kohapeal. Riigid, kes soovivad ühenduse turule eksportida, peaksid vastutama selle ELi inspektorite rühma rahastamise eest. Sel viisil oleks ELil rohkem teavet, mille põhjal hinnata sertifitseerimis- ja märgistamissüsteemi tõhusust.

5.4 Sertifitseerimis- ja vabatahtliku märgistamissüsteemi kehtestamine erandit taotlevates riikides on vastus Euroopa kodanike korduvalt väljendatud ootustele, mis kajastusid ka Euroopa Komisjoni korraldatud avalikus arutelus. Sertifitseerimis- ja märgistamisalgatustega peab kindlasti kaasnema üldine hülgetoodete turuleviimise keeld. Vastasel juhul on küsitav, kas

jõutakse loomade heaolu parandamise eesmärkideni, mida komisjon oma ettepanekuga tahab saavutada.

5.5 Sertifitseerimisnõuded tuleb sätestata määrase rakendusaktides nii, et kehtestatakse sertifitseerimis- ja märgistamistingimuste täpne määratlus. Varem on täpsuse puudumine kõnealuses valdkonnas põhjustanud ebaselget märgistust, mis ajab tarbijad segadusse ja eksitab neid. Sageli võib leida turult tooteid, mille tootmisel on kasutatud hülgetooteid, ent mille etiketilt võib lugeda „mereorganismist saadud õli” või „kalaõli”. Toodete etikettidel tuleks kindlasti märkida mitte ainult kasutatud hülge liik, vaid ka hülge päritolu.

5.6 Komitee, kes abistab Euroopa Komisjoni erandite lubamise menetluses, peaks lihtsustama kõigi nende organisatsioonide ja asjaosaliste osalemist, keda kõnealune menetlus puudutab.

Brüssel, 26. veebruar 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Mario SEPI

---